Sivistysvaliokunta
Eduskunta

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELONTEOSTA KOSKIEN JULKISTEN TALOUDEN SUUNNITELMAA VUOSILLE 2025-2028

Vantaan kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua selonteosta. Valtioneuvoston päätökset julkisen talouden tasapainottamiseksi vaikuttavat merkittävästi kunnan talouteen ja edellytyksiin huolehtia lakisääteisistä palveluista. Toisin kuin suurimmassa osassa Suomen kuntia, Vantaan lasten ja nuorten määrä on edelleen kasvava ja palveluiden kysyntä on kasvava. Erityispiirteenä kaupungissamme on, että kasvu painottuu muihin kuin suomen- tai ruotsinkielisiin, joten panostukset kotoutumiseen sekä kielen omaksumiseen ovat mittavia.

Vaikutukset varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestämiseen

Varhaiskasvatuksen osalta palvelun järjestäminen on yhä enemmän riippuvaista kunnan mahdollisuuksista rahoittaa toimintaa valtionosuudella ja verotuloilla, sillä varhaiskasvatusmaksutulojen osuus on jatkuvasti vähentynyt. Vuoden 2025 talousarviota valmisteltaessa olemme laskeneet, että asiakasmaksuilla tullaan ensi vuonna kattamaan vain 3,88 % (8,8 me) varhaiskasvatuksen menoista. Asiakkaistamme yli puolet (55,2 %) ei alennettujen tulorajojen takia maksa lainkaan varhaiskasvatuspalvelusta.

Perusopetuksen järjestämiseksi julkisen talouden suunnitelmassa esitetään sen vahvistamista lisärahoituksella. Samaan aikaan kuntien peruspalvelujen valtionosuutta samoin kuin ammatillisen koulutuksen rahoitusta leikataan. Kaupungin ei ole välttämättä mahdollista osoittaa lisäresurssia perusopetukseen talouden kokonaisuudessa tiukentuvassa tilaisuudessa. Kasvavalla kaupungilla lisäresurssia

tarvitaan jo pelkästään oppilasmäärän kasvuun. Suunnitelmassa mainitaan toisen asteen koulutuksessa oppimisen tuen ja opinto-ohjauksen vahvistaminen mutta samalla vähennetään ammatillisen koulutuksen rahoitusta 100 milj. eurolla ja opintojen maksuttomuutta rajoitetaan. Vaikka selonteossa todetaan, että ammatillisen koulutuksen vähennys ei kohdistu peruskoulunsa päättäviin ja ilman toisen asteen tutkintoa oleviin opiskelijoihin, maksuttomuuden rajaaminen koskee niitä nuoria, joiden valmistuminen venyy esimerkiksi sen vuoksi, että he ovat olleet ensin tutkintoon valmistavassa (TUVA) koulutusta ja sen vuoksi opinnot ajallisesti voivat venyä. Myös kolmen vuoden tavoiteajassa opiskelevat valmistuvat sinä vuonna, jolloin täyttävät 19 vuotta. Alhaisen koulutustason Vantaalle rahoituksen vähentäminen aikuiskoulutuksesta herättää huolta, sillä työelämä vaatii sekä ammatillisen osaamisen ylläpitoa että myös usein ammatinvaihtoa työuran aikana. Mikäli ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkaus toteutuu kohdistuen myös kunnan rahoitusosuuteen, säästön taloudellinen vaikutus pienenee.

Valtionavustuksilla on merkitystä toimialan kehittämistyöhön myös kasvavassa ja suuressa kunnassa. Avustusten määrä on vuositasolla merkittävä (esimerkiksi vuonna 2023 avustukset olivat vuositasolla 21 me) ja niiden leikkaaminen merkitsee opetuksen ja koulutuksen kehittämistyön merkittävää vähenemistä kunnassa.

Vielä lopuksi on todettava, että valtionosuusjärjestelmä ei ota riittävästi huomioon kuntien erilaisuutta. Kaupungin asukkaiden kansainvälisyys edellyttää lisäpanostuksia kasvatuksessa, opetuksessa ja koulutuksessa. Olemme laskeneet, että verrattaessa oppilaspohjaltaan erilaisia mutta samankokoisia peruskouluja, opetuksen kustannusero oppilasta kohti on noin 40 %. Eli monikielisessä ja -kulttuurisessa koulussa tarvittava lisäresurssi on noin 2 000 e oppilasta kohti korkeampi verrattuna kouluun, jossa yli 90 % oppilaiden äidinkieli on suomi.

2.5.2024

Vs. apulaiskaupunginjohtaja Ilkka Kalo